

Driekoningen

6 januari 2019

Voorgangers: Henk Baars en Hans Opschoor

Lezingen: [Jesaja 6-: 1-9](#) en [Matt. 2: 1-18](#)

Overweging

Driekoningen 2019

Jaarlijks valt ongeveer 3 kiloton (3000 auto's) aan buitenaards materiaal op de aarde. Het overgrote deel daarvan bestaat uit micrometeorieten (2 mm in doorsnee). Grote kans dat je wel eens iets in je haar hebt aangetroffen of op je kleding zonder te weten wat het was. De rest is groter van gesteente. Het zijn stukken van planeten, planetoiden die eeuwenlang door ons zonnestelsel hebben gezworven. Het zijn ook stukken van kometen. De waarschijnlijke ster waarvan sprake is in het geboorteverhaal van Mattheus. Zo'n komeet is een ware tijdmachine en bevat materiaal dat zo onvoorstelbaar oud is dat het je voorstellingsvermogen te boven gaat. 5 miljard jaar ongeveer. En zo'n komeet heeft de drie koningen of beter gezegd magiërs, wijzen, sjamanen, tovenaars de weg gewezen. Mattheus maakt het verhaal spannend en maakt verbinding met de kosmos, maar met onze huidige kennis kunnen we het nog spannender maken als we zouden willen. Want wie zijn we eigenlijk? Waarom hebben we dat kind nodig om erachter te komen welke kant we op kunnen? Omdat we ons ergens aan vast moeten klampen. Kun je het zonder? Soms wel, soms niet. We zouden aan het verhaal kunnen toevoegen dat we ondertussen 4000 planeten hebben ontdekt en in het verhaal zouden we die allemaal kunnen laten toebuigen naar de kribbe of de voederbak. We denken heel vaak dat we het middelpunt zijn van alles. Het is erg lastig om dat niet te denken. We denken zelfs dat we het middelpunt van de geschiedenis zijn. Maar een kort zinnetje trof mij in mijn sterrenkundebled. "Gezien de statistieken moeten er alleen al in onze Melkweg honderden miljarden planeten zijn". We keken net alleen naar onze melkweg en verder? Dat weten is eigenlijk ondragelijk. Wie zijn we eigenlijk? Waar komen we vandaan, hoelang zullen we er nog zijn? We zijn hoogstwaarschijnlijk helemaal het middelpunt niet. Of nog beter gezegd, we weten in de verste verte niet wie we zijn.

Het is onaangenaam om dat tot je door te laten dringen. Het kan zelfs tot gevolg hebben dat je zo in kosmische werkelijkheden verdwaalt raakt dat je je op aarde niet meer thuisvoelt. Is er nog wel iets waar je je aan vast kunt klampen? Het antwoord is heel dikwijls nee, zelfs onze Vader Zoon en Geest worden relatief. Het zijn onze Goden. Ik moet eerlijk zeggen dat ik het niet meer zonder mystiek kan, zonder een verder weg liggend perspectief, maar ook niet zonder verhalen die ik heel zorgvuldig opnieuw moet lezen. Het kerstverhaal van Mattheus doet ons eigenlijk de rol van Magiër vervullen. Geen voederbak, geen plaats in de herberg, maar gewoon een huis. Wij zijn de heidenen die van niets weten of we geloven in sterrenbeelden en wichelroeden. Mattheus voert ze op om aan te tonen dat die geboorte superbelangrijk is, het zal een koning zijn. Het verhaal is zo sterk en menselijk dat we het zelf geworden zijn. Als het verteld is is het werkelijkheid geworden. En Jesaja 60 gaat daarbij om het er op te doen lijken dat Jezus de Messias is. U weet dat de Joden daar anders over denken. Maar Mattheus componeert het zo. Ook daar dus koningen die zich op hun kamelen hijsen om daar bij de God van Israël hun heil te zoeken. De hele kosmos gaat tekeer in het verhaal en we weten nu een klein beetje wat dat betekent. We hebben een middelpunt nodig. Daar zijn we blijkbaar mensen voor. En als je dat aanraakt...of wordt aangeraakt. Soms komen mensen tot een schokkend inzicht. In een gedicht van T.S Eliot (beroemde Amerikaans Britse literator) 'De reis van de Drie Koningen, stelt een van de drie, gekomen aan het einde van de reis van zijn leven en nadenkend over die ontmoeting in Bethlehem, de vraag:

"..was het doel dat ons dreef geboorte of dood? Wij waren getuigen van een geboorte, zeker, daar is geen twijfel aan. Maar als ik vroeger geboorte of dood zag, dacht ik dat ze tegenstellingen waren. Deze geboorte echter was een onverbiddelijk einde voor ons, een dood, onze dood. We keerden terug naar ons land, onze koninkrijken, maar voelden ons niet meer thuis in de oude orde tussen vreemde mensen die hun goden omklemmen. Ik zal blij zijn als ik andermaal sterf".

Wat hebben ze gezien die wijzen? Het wordt niet gezegd. Het inzicht is alleen, mensen omklemmen zelfgemaakte goden. Dat is het begin van alle inzicht. De feitelijke wereld kent een bodemloosheid die ondraaglijk is. We leven het weg in activiteit. Even nog dit. Daarmee wil ik niet alle zeer positieve maatschappelijke arbeid laken. Integendeel. Maar je kunt er soms niet omheen. De drie wijzen vluchten niet voor de bodemloosheid, wel voor de moorddadigheid van het geweld van machthebbers. Wij vluchten ook niet voor het structurele geweld van de overheid ten opzichte van gewortelde kinderen. Over kindermoord gesproken. Psychologische oorlogvoering lijkt het wel. Maar zelfs als we door deze en andere crisissen heen komen doemt daar die bodemloosheid van het bestaan weer op of is ermee vermengd. Is er een antwoord? Ja, maar dat kun je niet zomaar zelf veroveren, want het is groter dan onszelf. Het bestaat, we leven erin, maar dat hebben we dikwijls niet in de gaten. Het zijn de momenten waarbij je je ego vergeet, waarop je een beetje sterft, momenten waarop je werkelijke eenheid voelt. Sterven is dan geboorte. Volkomen eenzaam uiteindelijk, maar er zit niks anders op dan dat te aanvaarden. Het is een illusie te menen dat ons leven pas gaaf is als wij gespaard zijn voor pijn en lijden.

Ik heb het zo nu en dan als ik op mijn balkon achter mijn sterrenkijker zit en dan plotseling, na lang gepruts, de planeet Jupiter in mijn oog valt, of een ander sterrenstelsel dan het onze. Dan zeg ik, mijn Heer en mijn God dat dit bestaat, alles is totaal anders dan ik denk, dit is waarin ik besta, niet het middelpunt, maar een onderdeel. Ik behoor tot dit wezen wat de kosmos is. Ik verlies mijn eigenheid in de onachterhaalbare afgrond die God is. Dat is mijn laatste troost. Een ster wijst de weg. Jezus, daar gaat God denk ik dan.

Henk Baars Driekoningen 2019